

Deres ref:
Vår ref: 2020/237457
Dato: 25. januar 2020
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRING

- UTKAST TIL FORSKRIFT SOM UTFYLLER BESTEMMELSER I DYREHELSEFORSKRIFTEN OM FOREBYGGING OG BEKJEMPELSE AV SMITTSOMME DYRESYKDOMMER (DYRESYKDOMSBEKJEMPELSEFORSKRIFTEN)

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

Utkast til forskrift om forebygging og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer som utfyller bestemmelser i dyrehelseforskriften gjennomfører underliggende, delebert forordning til del III av forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen).

Forordningen gjelder for ville og holdte landdyr og akvatiske dyr, og gir bestemmelser om forebygging og bekjempelse av de mest alvorlige og smittsomme, listeførte dyresykdommene (A-sykdommer) i EU/EØS. For land, områder eller segmenter med sykdomsfri status gir den også bestemmelser om bekjempelse av B- og C-sykdommer, ved å vise til forordning (EU) 2020/689, som er en underliggende rettsakt til dyrehelseforordningens del II.

EU arbeider for tiden med ytterligere utfyllende forordninger til dyrehelseforordningen del III. Disse forordningene inneholder blant annet bestemmelser om beredskapsplaner, bruk av veterinærpreparater, og regler for vaksine- og diagnoseagensbanker. Gjennomføringen av disse vil bli hørt på et senere tidspunkt.

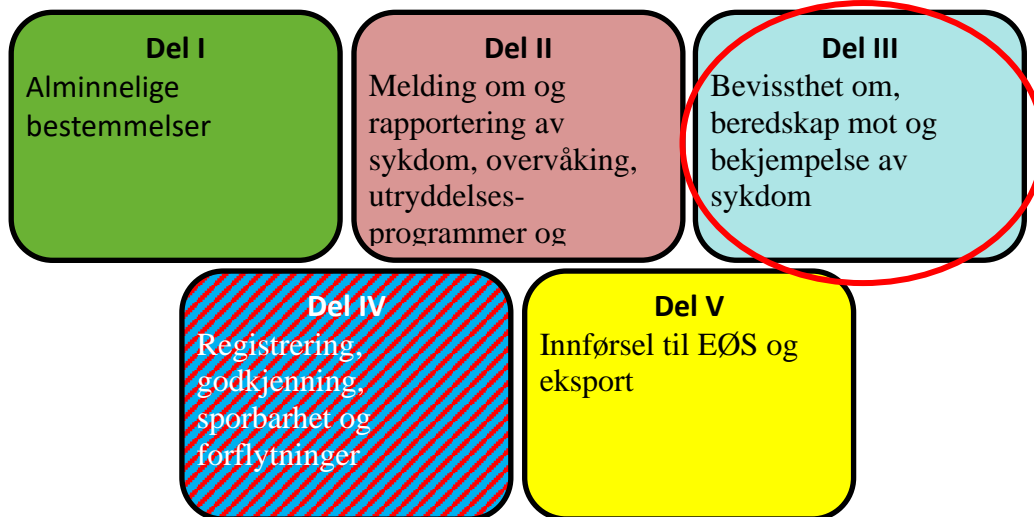
Høringsfristen er 8. mars 2021

Bakgrunnen for forslaget

Forslag til dyrehelseforskrift, som gjennomfører basisrettsakten forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen), ble sendt på høring med høringsfrist 20. mars 2020. Høringsutkastet ligger på Mattilsynet sine hjemmesider, også etter høringsfristens utløp, se lenke:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyrehelseregulverk_2021/

Del I – V av dyrehelseforordningen (EU) 2016/429 (AHL) som det er knyttet underliggende forordninger til

Rød ring indikerer hvilken del forordningene som gjennomføres i denne høringen er knyttet til

Denne underliggende forordningen (EU) 2020/687 til del III av dyrehelseforordningen gir utfyllende bestemmelser om dyrehelsemessige betingelser for forebygging og bekjempelse av de mest alvorlige og smittsomme listeførte dyresykdommene, kategorisert som A-sykdommene. Forordningen omfatter holdte og ville dyr, både landdyr og akvatiske dyr.

Forordningen gir også bestemmelser om bekjempelse av B- og C-sykdommer der land, soner eller segmenter har fristatus for sykdommen, og henviser til detaljerte bestemmelser i forordning (EU) 2020/689 som er en underliggende forordning til dyrehelseforordningen del II.

EU arbeider for tiden med ytterligere utfyllende forordninger til del III av dyrehelseforordningen. Disse gjelder beredskapsplaner, bruk av veterinærpreparater, og regler for vaksine- og diagnoseagensbanker. Gjennomføringen av disse vil bli hørt på et senere tidspunkt.

Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å gjennomføre dyrehelseforordningen og underliggende forordninger i norsk rett. Forordninger skal gjennomføres ordrett for å sikre lik gjennomføring i EØS. Det er derfor ikke mulig i denne høringen å påvirke det materielle innholdet. Norske innspill har blitt gitt i forbindelse med utarbeidelsen av forordningene, i arbeids- og ekspertgruppemøter i regi av EU-kommisjonen.

Høringen gjennomføres i hovedsak for å informere brukerne om innholdet i nytt dyrehelseregulverk, samt å vise hvordan forordningene juridisk og teknisk er foreslått gjennomført til norsk rett.

Forordningen som gjennomføres er vedlagt høringsbrevet. Denne er på dansk, da norsk oversettelse ennå ikke foreligger. Dersom vår omtale av bestemmelser ikke synes å samsvare med forordningen, ønsker vi at høringsinstansene påpeker dette.

Dyrehelseforordningen og underliggende forordninger opphever en rekke EØS relevante rettsakter. Dette medfører at mange norske forskrifter også må oppheves, helt eller delvis, se omtale av forskriftsutkastets § 5.

Eventuelle nasjonale bestemmelser der forordningene gir handlingsrom for dette, vil høres senere.

Innholdet i forskriftsutkastet

Forskriftsutkastet gjennomfører forordning (EU) 2020/687, som er en underliggende delegert forordning til dyrehelseforordningens del III:

- Kommisjonens delegerte forordning (EU) 2020/687 av 17. desember 2019 som utfyller Europaparlaments- og Rådsforordning (EU) 2016/429 når det gjelder bestemmelser om forebygging og bekjempelse av visse listeførte sykdommer. Forordningen er hjemlet i følgende artikler i dyrehelseforordningens del III: 47(1), 53(2), 54(3), 55(2), 58(2), 63(1), 64(4), 67(1), 68(3), 70(3), 72(2), 73(3), 74(4), 76(5), 77(2) og 272(2).

Forordningen omfatter holdte og ville dyr, og beskriver tiltak for forebygging og bekjempelse av listeførte A-sykdommer. Forordningen viser til at bekjempelse av B- og C-sykdommer, i områder med godkjent sykdomsfri status skal gjøres iht. bekjempelsestiltakene i forordning (EU) 2020/689 under dyrehelseforordningens del II.

Når det gjelder de materielle bestemmelsene i denne forordningen har Mattilsynet valgt å gi en kort oppsummering av rettsaktens enkelte kapitler i høringsbrevet. Ytterligere detaljer om forordningen er gitt i egne vedlegg for henholdsvis landdyr og akvatiske dyr.

Bestemmelsene retter seg i hovedsak mot Mattilsynet. Da Mattilsynets tiltak ved utbrudd av en A-sykdom vil få store konsekvenser for driftsansvarlige i anleggene, har vi i vedleggene til høringsbrevet gjort nærmere rede for hvilke plikter som Mattilsynet kan pålegge driftsansvarlig.

Tittel

Vi foreslår at forskriften får navnet forskrift som utfyller bestemmelser i dyrehelseforskriften om forebygging og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer. Tittelen skal reflektere hovedinnholdet i forordningen, og at det er en sammenheng med dyrehelseforskriften. Vi foreslår korttittelen «dyresykdomsbekjempelsesforskriften».

Vi ber om innspill på om den foreslåtte tittelen gjør at brukerne finner relevante bestemmelser og viser sammenhengen med dyrehelseforskriften.

§ 1 Virkeområde

Forskriften omfatter bestemmelser om forebygging og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer, for ville og holdte dyr.

Det fremgår av de enkelte bestemmelsene hvem som er forpliktet til å gjennomføre bestemmelsene i forskriftsutkastet. De fleste av bestemmelsene retter seg mot Mattilsynet, mens enkelte er rettet mot driftsansvarlige mv.

§ 2 Stedlig virkeområde

Forskriften gjelder for norsk land- og sjøterritorium, på norske luft- og sjøfartøyer og innretninger på norsk kontinentalsokkel. Dette samsvarer med det stedlige virkeområdet foreslått i den nye dyrehelseforskriften.

§ 3 Bekjempelse av kategori A-sykdommer samt B- og C-sykdommer der det foreligger godkjent sykdomsfri status

Paragrafen gjennomfører forordning (EU) 2020/687, med tilpasninger som følger av EØS-avtalen. Forordningen utfyller bestemmelsene til dyrehelseforordningens del III, som omhandler bevissthet om, beredskap mot og bekjempelse av sykdom i dyrehelseforordningen.

Forordning (EU) 2020/687 er inndelt i fire deler. Med unntak av del II og III av forordningen, er bestemmelsene felles for landdyr og akvatiske dyr:

Del I	Generelle bestemmelser		
Del II	Landdyr	Kapittel I	Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos holdte landdyr
		Kapittel II	Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos holdte landdyr i restriksjonssonen
		Kapittel III	Gjeninsetting av landdyr i anlegg i restriksjonssoner
		Kapittel IV	Tiltak for bekjempelse hos villlevende dyr av listeførte arter
		Kapittel V	Tiltak for bekjempelse av kategori B- og C-sykdommer hos landdyr
Del III	Akvatiske dyr	Kapittel I	Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos akvakulturdyr
		Kapittel II	Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos akvakulturdyr i restriksjonssonen
		Kapittel III	Tiltak for bekjempelse hos villlevende akvatiske dyr
		Kapittel IV	Tiltak for bekjempelse av kategori B- og C-sykdommer hos akvatiske dyr
Del IV	Avsluttende bestemmelser		

Hovedinnholdet i forordningens enkelte deler I-IV oppsummeres kort nedenfor. I tillegg har vi valgt å beskrive mer i detalj kapitlene med særskilte bestemmelser for landdyr og akvatiske dyr. Disse er lagt som vedlegg til høringen.

Del I: Generelle bestemmelser (artikkel 1-4)

Del I beskriver forordningens formål og virkeområde og definerer sentrale ord og begreper. Generelle bestemmelser om fremgangsmåten ved kliniske undersøkelser, prøvetaking og diagnostikk finnes også her. De mer detaljerte kravene er gitt i forordningens vedlegg I og XII, for henholdsvis landdyr og akvatiske dyr. Mattilsynet skal ved utbrudd lage en oversikt over dyrene på stedet, samt sikre at dyrene kan spores. Del I sier også at forordningen skal gjennomføres i form av beredskapsplaner i tråd med dyrehelseforordning artikkel 43.

Definisjonene av de forskjellige sonene som skal opprettes ved mistanke og bekreftet tilfelle av en A-sykdom, er å finne i selve dyrehelseforskriften. I den uoffisielle oversettelsen av dyrehelseforordningen fra UD, brukes de norske benevnelsene «restriksjonssone», «vernesone» og «observasjonssone» for henholdsvis «restriction zone», «protection zone» og «observation zone». Vår praksis med angivelsen av disse sonene i dagens regelverk og beredskapsplaner har variert over tid, og for landdyr og akvatiske dyr. Det nye regelverket vil resultere i en felles og konsistent bruk av disse begrepene.

«Infeksjonssone» er en ny definisjon, som angir sonen det kan innføres bekjempelsestiltak i, når A-sykdom er bekreftet hos ville dyr. Tiltakene kan omfatte både holdte og ville dyr.

«Sikker vare» er en ny definisjon, som angir en vare som kan flyttes uten behov for risikoreduserende tiltak.

«Monitoreringsperiode» er et nytt begrep som innføres for landdyr. Det angir en tidslengde basert på inkubasjonstiden for agenset og andre relevante faktorer som innvirker på smittespredning. Monitoreringsperioden er ulik for ulike sykdommer og nedtegnet i en tabell i vedlegg II.

Del II omfatter holdte og viltlevende landdyr, og beskriver hva driftsansvarlig og Mattilsynet skal gjøre ved mistanke om sykdom og ved offisiell bekreftelse av sykdom. Det skal opprettes restriksjonssoner, og tiltakene i sonene handler i den tidlige fasen om å fryse situasjonen for å få kontroll og begrense smittespredningen. Ved bekreftet A-sykdom trappes tiltakene opp for å begrense og stoppe smittespredning. Det er også beskrevet tiltak for gjeninsetting av holdte dyr i restriksjonssonen, og gitt egne regler for ville dyr.

Kapittel I. Tiltak for sykdomsbekjempelse for kategori A-sykdommer hos holdte landdyr, artikkel 5-20:

Kapittel I av del II beskriver hvilke tiltak som skal iverksettes ved utbrudd av en A-sykdom.. Driftsansvarliges forpliktelser ved mistanke om A-sykdom er beskrevet i artikkel 5, og tydeliggjør hva den driftsansvarlige må gjøre for å begrense smitte. Resten av kapitlet handler om hva Mattilsynet skal gjøre ved varsling om mistanke om A-sykdom. Det er viktig å «fryse situasjonen» ved for eksempel å innføre en midlertidig restriksjonssone hvor ulike aktiviteter begrenses. Mattilsynet skal samtidig gjøre nødvendige undersøkelser for å avkrefte eller bekrefte mistanken, og å få en oversikt over situasjonen. Dyrene skal, som et minimum, undersøkes klinisk og prøvetas av en offentlig veterinær. Et viktig element er å gjennomføre en epidemiologisk undersøkelse, inkludert sporing, for å avklare omfang og mulig spredning.

Dersom A-sykdommen blir bekreftet, skal det settes i gang ytterligere tiltak for å begrense og stoppe spredning, slik som avlaving av dyr av listeførte arter og trygg håndtering av kadaver, gjødsel, utstyr etc. Husdyrrom, utstyr, kjøretøy og lignende, skal vaskes og desinfiseres, og anlegget skal deretter brakklegges.

Regelverket åpner for stor fleksibilitet og gir Mattilsynet mulighet for å tilpasse bekjempelsestiltakene i den enkelte sykdomssituasjonen ved å utvide tiltakene, gi unntak fra bestemmelsene, eller gi tillatelser på særskilte vilkår. En risikovurdering må ligge i bunn for slike vedtak.

Kapittel II. Tiltak for sykdomsbekjempelse for kategori A-sykdommer hos holdte landdyr i restriksjonssoner, artikkel 21-56:

Kapittel II av del II, artiklene 21-56, gir bestemmelser om opprettelsen av en restriksjonssone og hvilke tiltak som skal gjelde der. Mattilsynet skal opprette en restriksjonssone som består av en vernesone og en observasjonssone. Vernesonen er den innerste sonen med de strengeste tiltakene, hvor offentlig veterinær alltid skal gjennomføre kliniske undersøkelser og prøvetaking.

I restriksjonssonen skal myndighetene sikre oversikt over anlegg med listeførte dyr, og, blant annet, vurdere forebyggende slaktning eller avlaving.

I restriksjonssonen er det forbud mot en rekke aktiviteter (artikkel 27), inkludert transport av dyr og produkter til og fra og i sonen, jf. forordningens vedlegg VI, som beskriver ulike tiltak for ulike sykdommer.

Varigheten av bekjempelsestiltakene i overvåkningssonen skal minimum være tidsrommet angitt i forordningens vedlegg XI og inntil tiltakene i vernesonen er gjennomført.

Det er lagt opp til stor fleksibilitet for at myndighetene skal kunne tilpasse bekjempelsestiltakene til den enkelte sykdomssituasjonen. Det er mulighet for både å utvide tiltakene, gi unntak fra bestemmelsene, eller gi tillatelser på særskilte vilkår. Slike vedtak må basere seg på en risikovurdering.

Kapittel III: Gjeninnsetting av landdyr i anlegg i restriksjonssonen, artikkel 57-61:

Gjeninnsetting av dyr i anlegg i restriksjonssonen krever godkjenning av Mattilsynet. Godkjenning gis når nærmere angitte krav er oppfylt, for eksempel prøvetaking og inspeksjon.

Kapittel IV. Tiltak for sykdomsbekjempelse hos viltlevende dyr av listeførte arter, artikkel 62-67:

Ved mistanke om en A-sykdom hos ville dyr av listeførte arter, skal Mattilsynet straks undersøke saken for eventuelt å utelukke sykdom. Mattilsynet skal etablere en infeksjonssone dersom sykdommen blir bekreftet. Dette tilsvarer etablering av en restriksjonssone ved utbrudd hos holdte dyr.

I infeksjonssonen skal det settes i gang tiltak for å redusere smittespredning, for eksempel undersøkelser av dyr som blir skutt eller funnet døde. Transport av holdte dyr, jakt og andre aktiviteter kan også reguleres.

Dersom den epidemiologiske situasjonen tilsier det, kan Mattilsynet lage en utryddelsesplan. En ekspertgruppe med deltakere fra flere etater og organisasjoner, skal bistå i dette arbeidet og med andre vurderinger der det trengs.

Tiltakene i infeksjonssonen skal vare inntil det ikke lenger er risiko for å spre sykdommen til holdte dyr av listeførte arter.

Kapittel V. Sykdomskontrolltiltak for kategori B- og C-sykdommer hos landdyr, artikkel 68-69:

Når Mattilsynet mistenker eller har bekreftet en kategori B- eller C-sykdom i land, eller i soner, som har godkjent sykdomsfri status, skal Mattilsynet iverksette tiltak iht. til bestemmelsene om bekjempelse i forordning (EU) 2020/689 gjennomført i dyrehelseovervåkningsforskriften. Tiltakene som skal iverksettes er spesifisert for infeksjon med *Brucella abortus*, *B. melitensis* eller *B. suis* (brucellose), infeksjon med *Mycobacterium bovis*, *Mycobacterium caprae* eller *Mycobacterium tuberculosis* (tuberkulose-komplekset), enzootisk bovin leukose (EBL), infeksjons bovin rhinotracheitt/infeksjons pustulær vulvovaginitt (IBR/IPV), Aujeszky's disease (AD), bovin virus diare (BVD), rabies og blåtunge.

I land eller soner som ikke har sykdomsfri status for en kategori B-sykdom, er myndighetene i landet forpliktet til å etablere et utryddelsesprogram. Tilsvarende kan myndighetene på nasjonalt grunnlag etablere utryddelsesprogrammer mot kategori C-sykdommer med tanke på å oppnå sykdomsfri status. Ved mistanke eller bekreftet sykdomstilfelle for en sykdom i et område der det er etablert et utryddelsesprogram for sykdommen, er det gitt spesifikke bestemmelser for håndtering av situasjonen i forordning (EU) 2020/689, som er gjennomført i dyrehelseovervåkningsforskriften.

I land eller soner der det ikke er etablert et utryddelsesprogram mot en kategori C-sykdom er det ingen harmoniserte bestemmelser om bekjempelse i dyrehelseforordningen med underliggende regelverk. Dyrehelseforordningens artikler 170 og 171 gir allikevel mulighet for å gjennomføre en nasjonal bekjempelse av slike sykdommer hos landdyr på bestemte vilkår.

Del III: Akvatiske dyr

Kapittel I. Tiltak for sykdomsbekjempelse av kategori A-sykdommer hos akvakulturdyr, artikkel 70-84:

Kapittel I handler om tiltak som iverksettes ved utbrudd av en A-sykdom. Bestemmelsene tydeliggjør at allerede ved mistanke om en A-sykdom, er driftsansvarlige forpliktet til å iverksette tiltak for å begrense mulig smitte. Hvilke tiltak driftsansvarlig skal gjennomføre beskrives i artikkel 70.

Kapitlet omhandler videre hva Mattilsynet skal gjøre ved varsel om mistanke om en A-sykdom. Sentrale oppgaver er å fryse situasjonen mens det gjøres nødvendige undersøkelser, for å avkrefte eller bekrefte mistanken, og for å få en oversikt over situasjonen. Som et minimum skal en

offentlig veterinær foreta en klinisk undersøkelse av dyrene i anlegget og prøveta dem. Det skal også gjennomføres en epidemiologisk undersøkelse for å avklare omfang og mulig spredning.

I tilfelle mistanken om en A-sykdom blir bekreftet settes ytterligere tiltak inn, og dyrene avlives eller slaktes. Etter uttak av dyr skal anlegget vaskes og desinfiseres, før det til slutt brakklegges. I regelverket ligger det en stor fleksibilitet for at myndighetene skal kunne tilpasse bekjempelsestiltakene den enkelte sykdomssituasjon. Hvis det er behov for å utvide tiltakene, gi unntak fra bestemmelsene eller gi tillatelser på særskilte vilkår, kreves som regel at slike vedtak baserer seg på en risikovurdering.

Kapittel II: Tiltak for sykdomsbekjempelse av kategori A-sykdommer hos akvakulturdyr i restriksjonssonen, artikkel 85-101:

Kapittel II gir bestemmelser om opprettelsen av en restriksjonssone, dens inndeling, samt hvilke tiltak som skal gjelde der. Mattilsynet er ved utbrudd av en kategori A-sykdom forpliktet til å opprette en restriksjonssone. Definisjonen av en restriksjonssone og dens inndeling i vernesone og observasjonssone, fremgår av forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen).

Dette kapitlet viser til flere vedlegg i denne forordningen. Vedleggene inneholder blant annet nærmere bestemmelser om

- varigheten av brakkleggingstiden (vedlegg XIII),
- kriterier for opprettelse av restriksjonssoner (vedlegg XIV),
- krav til helsebesøk og prøveuttak i overvåkningssoner (XV), og
- hvor lenge overvåkningssonen skal opprettholdes (XV).

Kapittel III: Tiltak for sykdomsbekjempelse hos ville akvatiske dyr, artikkel 102-109:

Kapitlet har bestemmelser om bekjempelse av A-sykdommer hos ville akvatiske dyr. Hos ville dyr skal det, tilsvarende som ved etablering av en restriksjonssone ved utbrudd hos holdte dyr, etableres en infeksjonssone. Tiltakene som skal gjennomføres er i hovedsak de samme som i anlegg for holdte dyr. Målet er å redusere smitte, ved å forhindre forflytninger og å avlive og fjerne syke dyr. Selv om bestemmelsene gjelder listeførte arter av ville dyr, er det gitt hjemmel for å også inkludere ikke-listeførte arter, hvis dette vurderes som nødvendig for å bekjempe sykdommen.

Kapitlet har også bestemmelser om hvilke tiltak som skal iverksettes i anlegg med holdte dyr i infeksjonssonen.

Videre har kapitlet en nærmere beskrivelse av rollen til, og sammensetningen av den såkalte «ekspertgruppen», som skal opprettes ved utbrudd av en A-sykdom hos ville dyr. Ekspertgruppen skal iht. dyrehelseforordningen opprettes ved utbrudd av enhver A-sykdom i en medlemsstat. Når en slik gruppe opprettes i forbindelse med utbrudd hos ville dyr, skal den være tverrfaglig og sikre deltagelse av alle berørte myndigheter og etater. Den skal være med og bestemme hvilke tiltak som skal iverksettes, deres varighet og omfang mm.

Kapittel IV. Bekjempelsestiltak for kategori B- og C-sykdommer hos akvatiske dyr, artikkel 110-111:

Når myndighetene mistenker eller har bekreftet en kategori B- eller C-sykdom i land, soner eller segmenter, som har godkjent sykdomsfri status, skal Mattilsynet iverksette tiltak iht. til nærmere angitte bestemmelser i forordning (EU) 2020/689.

I land eller soner som ikke har sykdomsfri status for en kategori B-sykdom er myndighetene i landet forpliktet til å etablere et utryddelsesprogram mot sykdommen. Tilsvarende kan myndighetene på grunnlag av et nasjonalt valg også etablere utryddelsesprogrammer mot kategori C-sykdommer, der det ikke er godkjent sykdomsfri status. Ved mistanke eller bekreftet sykdomstilfelle for en sykdom i et område der det er etablert et utryddelsesprogram for sykdommen, er det gitt spesifikke bestemmelser for håndtering av dette i forordning (EU) 2020/689. Denne er gjennomført i dyrehelseovervåkningsforskriften.

I land eller soner der det ikke er etablert et utryddelsesprogram mot en kategori C-sykdom finnes det ikke harmoniserte bestemmelser om bekjempelse i dyrehelseforordningen med underliggende regelverk.

Del IV Avsluttende bestemmelser

Del IV med avsluttende bestemmelser opphever dagens bekjempelsesdirektiver for Newcastle disease, klassisk svinepest, munn- og klovsjuka og aviær influensa. Det betyr at disse direktivene slutter å gjelde 21. april 2021. Bekjempelsesdirektivene om afrikansk svinepest og blåtunge vil derimot videreføres i en overgangsperiode på tre år, i henhold til dyrehelseforordningens artikkel 272. Det ventes at bekjempelsesdirektivene om afrikansk svinepest og blåtunge¹ vil likevel oppheves av andre rettsakter før april 2021.

I tillegg, står det at forordningen gjelder i EU fra 21. april 2021. Reglene vil først gjelde i Norge fra det tidspunktet forskriften som gjennomfører forordningen trer i kraft, se omtalen av § 9 nedenfor.

Vedlegg til forordningen
Forordningen inneholder 15 vedlegg:

Vedlegg I	Kliniske undersøkelser, prøvetakingsprosedyrer og diagnostiseringsmetoder for kategori A-sykdommer samt transport av prøver
Vedlegg II	Monitoreringsperiode
Vedlegg III	Vilkår for visse unntak fra artikkel 12 (1)(a) for dyr av hestefamilien
Vedlegg IV	Prosedyrer for rengjøring desinfeksjon og om nødvendig, bekjempelse av insekter og gnagere
Vedlegg V	Verne- og overvåkingssoners minimumsradius
Vedlegg VI	Forbud i restriksjonssonen
Vedlegg VII	Risikoreduserende behandlingsmetoder for animalske produkter fra restriksjonssonen
Vedlegg VIII	Risikoreduserende behandlingsmetoder for ikke-animalske produkter fra vernesonen
Vedlegg IX	Merking av ferskt kjøtt fra vernesonen
Vedlegg X	Varigheten av tiltak i vernesonen
Vedlegg XI	Varigheten av tiltak i overvåkingssonen
Vedlegg XII	Prøveuttak og diagnostiske metoder for kategori A-sykdommer hos akvatiske dyr
Vedlegg XIII	Minimumskrav til brakkleggingsperiode for smittede aakvakulturanlegg
Vedlegg XIV	Kriterier for etablering av restriksjonssone ved kategori A-sykdom hos akvatiske dyr
Vedlegg XV	Skjema for overvåkning og varigheten av kontrolltiltak i overvåkingssonen for A-sykdommer hos akvatiske dyr

§ 4 m.fl. Plassering av nasjonale bestemmelser

Mattilsynet vil på et senere tidspunkt høre både nasjonale utfyllende bestemmelser der forordningen åpner for det og rene nasjonale bestemmelser ved behov. Disse vil trolig tilføyes forskriften rett før standard bestemmelsene om tilsyn m.m. Nummereringen av paragrafene i forskriften og antall paragrafer vil trolig justeres før fastsettelse uten å medføre materielle endringer.

¹ Oppheving av blåtungedirektivet er allerede foreslått i SANTE/7238/2020 som endrer forordning (EU) 2020/687.

§ 5 til § 7 Tiltak, tilsyn og vedtak, straff og dispensasjon

Disse er bestemmelser om tiltak, tilsyn, vedtak, straff og dispensasjon.

Hoveddelen av bestemmelsene i forordningen forplikter Mattilsynet til å gjennomføre en rekke tiltak for å begrense smitteutbrudd. Slike tiltak har tidligere vært fastsatt i egne instruksjoner rettet mot Mattilsynets personell. Disse finnes nå i forordningen som gjennomføres i forskriften, og Mattilsynet er derfor forpliktet til å gjennomføre bestemmelsene i forskriften. Mattilsynet vil også føre tilsyn med at driftsansvarlige etterlever sine forpliktelser iht. regelverket, og ev. fatte nødvendige vedtak som berører driftsansvarlige, private personer m.m.

§ 8 Overgangsbestemmelser

Det kan bli nødvendig med overgangsbestemmelser. Mattilsynet vil høre disse senere hvis disse viser seg å være nødvendige.

§ 9 Ikrafttredelse

Forskriften vil trolig gjelde i Norge fra 21. april 2021, dersom forordning (EU) 2020/687 trer i kraft i EØS-avtalen fra denne datoen. Forskriften vil tre i kraft senere om det blir forsinkelser med å ta forordningen inn i EØS-avtalen.

Hel eller delvis oppheving av forskrifter

Dyrehelseforordningen og underliggende regelverk opphever tidligere EØS-regelverk. Bestemmelser fra dette EØS-regelverket er gjennomført i en rekke ulike norske forskrifter. Gjennomføringen av det nye regelverket medfører derfor at en rekke forskrifter helt eller delvis oppheves.

Når dyrehelseforordningen og alt det underliggende regelverket er hørt, vil disse opphevingene samles i en egen endringsforskrift.

Følgende forskrifter oppheves helt eller delvis:

- Forskrift av 27. juni 2002 nr. 732 om tiltak mot sjukdommer og zoonotiske agens hos dyr (dyrehelseforskriften)
- Forskrift av 9. september 2005 nr. 1045 om generelle dyrehelsemessige betingelser for produksjon, bearbeiding, omsetning og import fra tredjeland av næringsmidler av animalsk opprinnelse til konsum
- Forskrift av 30. april 2008 nr. 416 om kontroll med, overvåkning av bluetongue og restriksjoner på forflytning av dyr som er mottakelige for bluetongue
- Forskrift av 25. mars 2002 nr. 304 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av svin
- Forskrift av 25. mars 2002 nr. 305 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av storfe
- Forskrift av 14. mars 2005 nr. 232 om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av småfe
- Forskrift av 3. juli 2007 nr. 842 om bekjempelse av aviær influensa hos fjørfe og andre fugler i fangenskap
- Forskrift av 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr.

Rettsakten krever i tillegg endring eller oppheving av følgende interne instruksjoner for Mattilsynet:

- Instruks til Mattilsynet, Distriktskontorene, vedrørende isolasjon og undersøkelse av dyr²
- Instruks om bekjempelse av visse A- og B-sjukdommer³
- Listeførte eksotiske sykdommer hos akvatiske dyr (LES) - Faglig beredskapsplan⁴

² <https://lovdata.no/forskrift/2006-02-14-199>

³ https://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/gjeldende_regelverk/instruks/instruks_om_bekjempelse_av_visse_a_og_bsjukdommer.4277/binary/Instruks%20om%20bekjempelse%20av%20visse%20A-%20og%20B-sjukdommer

⁴ https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskehelse/fiske_og_skiellssykdommer/vhs/beredskapsplan_for_listeforte_eksotiske_sykdommer_hos_akvatiske_dyr.5660/binary/Beredskapsplan%20for%20listef%C3%B8rte%20eksotiske%20sykdommer%20hos%20akvatisk_e%20dyr

- Nye sykdommer hos akvatiske dyr – faglig beredskapsplan⁵
- Infeksiøs lakseanemi utenfor friområder – faglig beredskapsplan⁶

Nytt sammenliknet med gjeldende rett

A-sykdommer er de mest alvorlige smittsomme dyresykdommene, som vi til vanlig ikke har i EØS. Det er derfor viktig å sikre en rask, effektiv og enhetlig bekjempelse av disse sykdommene i alle EØS-land. Det nye regelverket samler bestemmelsene om håndteringen av disse dyresykdommene i én felles forordning for både landdyr og akvatiske dyr. Dette gjør det enklere å finne frem i regelverket, uavhengig av hvilken sykdom eller dyreart det gjelder.

For landdyr er dagens bestemmelser spredt i flere forskrifter og instruksjoner. Dette betyr at for landdyr blir det nye regelverket ikke bare felles med akvatiske dyr, men også felles for alle A-sykdommer og dyrearter de gjelder.

For akvatiske dyr er endringen i hovedsak at bestemmelsene er gitt i et felles regelverk med landdyr. Dagens fiskehelsemyndighet regulerer allerede A-sykdommer «under ett», og stiller krav om én felles beredskapsplan for dem alle.

På grunn av de alvorlige konsekvensene en A-sykdom kan ha, ikke bare på landbruks- eller havbrukssektoren isolert sett, men for hele samfunnet, er det viktig med tidlig oppdagelse av en A-sykdom. Tidlig oppdagelse øker sannsynligheten for en effektiv og hurtig utryddelse, som er det overordnede målet. I dette er driftsansvarliges innsats helt avgjørende og forordningen tydeliggjør hvilke plikter driftsansvarlig har ifm. å oppdage og melde mistanke om sykdom, samt hvilke tiltak som skal iverksettes umiddelbart. Det er viktig å bemerke at driftsansvarlig for dyrehold er et vidt begrep som også inkluderer driftsansvarlig på slakterier, transportører, private dyreholdere m.fl.

Regelverket er detaljert, men gir samtidig myndighetene stor fleksibilitet og mulighet for å tilpasse tiltakene til det enkelte utbruddet, type produksjon og lokale forhold. Det gis muligheter for å utvide tiltakene, gjøre unntak fra kravene, eller å gi tillatelser på vilkår mv.

Forordningens regler om bekjempelse av utbrudd hos ville dyr er mer detaljerte enn vi kjenner i dagens regelverk. Tiltakene er høyst relevante for eventuelle utbrudd av alvorlige, smittsomme sykdommer hos vilt i Norge.

Av andre nye bestemmelser som bør nevnes, er regler for gjeninnsetting av landdyr etter et utbrudd av enhver A-sykdom.

Tilgrensende regelverk/forvaltningsområder

Tilgrensende regelverk for denne forskriften vil i første rekke være den nye dyrehelseforskriften, som gjennomfører dyrehelseforordningen i norsk rett. Tilgrensende regelverk og forvaltningsområder ellers vil være som beskrevet for den nye dyrehelseforskriften, jf. Mattilsynets høringsbrev som lenket til på side 1.

Bekjempelse av nye sykdommer, listeførte kategori A-, B- og C-sykdommer er regulert i dyrehelseforordningens del III. Forebygging og bekjempelse av B-sykdommer er obligatorisk. For C-sykdommer er forebygging og bekjempelse obligatorisk der landet, sonen eller segmentet har sykdomsfri status eller er underlagt et utryddelsesprogram. Dette er regulert i dyrehelseforordningen del II og underliggende forordning (EU) 2020/689.

Denne forskriften gjennomfører underliggende forordning til dyrehelseforordningens del III, forordning (EU) 2020/687, med bestemmelser om bekjempelse av kategori A-sykdommer. For kategori B- og C-sykdommer der det er sykdomsfri status viser forordning (EU) 2020/687 til bekjempelsesreglene i forordning (EU) 2020/689.

⁵https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskehelse/fiske_og_sjellsykdommer/faglig_beredskapsplan_nye_sykdommer_hos_akvatiske_dyr.32348/binary/Faglig%20beredskapsplan%20-%20Nye%20sykdommer%20hos%20akvatiske%20dyr

⁶https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskehelse/fiske_og_sjellsykdommer/ila/faglig_beredskapsplan_infeksiøs_lakseanemi.23808/binary/Faglig%20beredskapsplan:%20Infeksi%C3%B8s%20lakseanemi

Gjennomføring av forordning (EU) 2020/687 i norsk rett (§ 3)

Forslaget gjennomfører en forordning. Forordningsformen velges av EU i tilfeller hvor man har behov for at regelverket skal gjelde likelydende i hele EU, og hele EØS-området. Forordningene gjelder direkte i alle EUs medlemsland, men må gjøres til del av norsk rettsorden. På grunn av behovet for likelydende regelverk stiller EØS-avtalen strenge krav til gjennomføringen, nemlig at forordningen «som sådan gjøres til en del av avtalepartenes interne rettsorden», jf. EØS-avtalen artikkel 7. I Norge er henvisningsteknikken valgt for å ivareta dette kravet, se forskriftsforslaget § 3. Dette innebærer at den forskriftsteksten som vedtas, fastsetter at vedkommende forordning, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som forskrift, uten at teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, formelt vedtas som forskrift.

Denne metoden innebærer at rettigheter og plikter ikke kan leses direkte ut av forskriften. Brukere må gå til selve forordningsteksten for å finne dem. For å lette tilgjengeligheten, er forordningsteksten lagt ved høringen her. I forbindelse med kunngjøring av forskriften, vil Mattilsynet sørge for at forordningsteksten også blir å finne i tilknytning til forskriften.

Konsekvensvurdering

Vi mener at det nye regelverket er en forbedring i forhold til gjeldende rett. Ved sin fleksibilitet vil håndteringen være mer treffsikker og tilpasset den enkelte utbruddssituasjonen, noe som kan redusere myndighetenes og næringens kostnader. Tydeliggjøring av driftsansvarliges plikter ved mistanke om utbrudd vil også bidra til å begrense omfanget av et utbrudd, og derved også redusere de dyrevelferdsmessige og økonomiske konsekvensene.

En samling av regelverket fører til større tilgjengelighet for alle parter, og en mulig raskere håndtering. I tillegg oppnås en administrativ forenkling i form av en felles beredskapsplan for alle A-sykdommer, med kun få særbestemmelser knyttet til bestemte sykdommer. Erfaringer fra tidligere utbrudd og beredskapsøvelser vil derved få stor overføringsverdi.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside: [Forslag til ny felles forskrift om forebygging og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer \(dyresykdomsbekjempelsesforskriften\)](#) Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Dersom høringsinstansene ser vesentlig konsekvenser som ikke er omtalt her, ber vi om at det gjøres særskilt oppmerksom på dette i høringssvaret. Vi ber også om synspunkter på § 4.

Høringsfrist: 8. mars 2021.

Med hilsen

Anne Marie Jahr
Avdelingsdirektør planter og dyr

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

- Utkast til forskrift som utfyller bestemmelser i dyrehelseforskriften om forebygging og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer (dyresykdomsbekjempelsesforskriften)
- Vedlegg - Utfyllende beskrivelse av forordning (EU) 2020/687 og en sammenligning med gjeldende rett - landdyr
- Vedlegg - Utfyllende beskrivelse av forordning (EU) 2020/687 – akvatiske dyr
- Forordning (EU) 2020/687